

POPULARNONAUKOWY OPIS BADAŃ PROWADZONYCH W RAMACH ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Przedmiot analizy przygotowywanej rozprawy doktorskiej stanowi kariera w Rzeczypospolitej końca „starego porządku” Gaetana Ghigiottiego, Włocha pozostającego w służbie Stanisława Augusta tak przez całe jego panowanie, jak i nawet po jego abdykacji. Ghigiotti przez większość swojej polskiej kariery stał na czele Departamentu Włoskiego Gabinetu Stanisława Augusta, głównego organu odpowiedzialnego za realizację królewskiej polityki kościelnej oraz prowadzenie korespondencji z przedstawicielami króla i Rzeczypospolitej na Półwyspie Apenińskim, w tym przede wszystkim w Rzymie: kardynałem-protektorem Polski, Gianem Francesco Albanim oraz posłem polskim przy dworze papieskim, Tommasem Anticim. W ramach swoich funkcji Włoch sam kilkakrotnie wypełniał misję dyplomatyczne; poza tym był zaufanym dworzaninem wykorzystywanym przez Stanisława Augusta w różnych wymagających poufności sprawach. Obok kariery dworskiej i dyplomatycznej Ghigiotti piastował godności kościelne: kanonika warmińskiego, kawalera maltańskiego, prałata domowego papieża czy protonotariusza apostolskiego. Wreszcie ów prałat był charakterystyczną postacią Warszawy stanisławowskiej, aktywnie uczestniczącą w praktykach życia towarzyskiego jej elity, w tym diaspory włoskiej zamieszkującej nad Wisłą.

Celem poszukiwań jest uchwycenie strategii Ghigiottiego w rozmaitych sferach jego aktywności. Analizując działalność Ghigiottiego – duchownego, dworzanina, królewskiego sekretarza, dyplomaty, wolnomularza, kawalera maltańskiego, warszawskiego światowca – w celu realizacji jego własnych interesów, chciałbym również z perspektywy biograficznej przyjrzeć się strukturom, w których rozwijał swoją działalność: dworowi, rodzącej się biurokracji, Kościołowi, światu warszawskiej elity. Postać Ghigiottiego wydaje się szczególnie atrakcyjna dla podjęcia tego rodzaju analizy tak przez obszary jego działalności dotyczące przede wszystkim wciąż niedostatecznie zbadanego problemu relacji państwa i Kościoła katolickiego w Rzeczypospolitej drugiej połowy XVIII w. oraz praktyki dyplomacji, jak i przez bogatą spuściznę źródłową związaną z tym włoskim prałatem przechowywaną w kilku polskich i zagranicznych archiwach oraz bibliotekach.

Tytułowy cytat pochodzi ze wspomnień Larsa von Engeströma, szwedzkiego posła w Warszawie w dobie Sejmu Czteroletniego. Zawarty tam opis jest charakterystyczny dla osoby Ghigiottiego: zgodnie ze stereotypem epoki głównymi cechami Włocha miały być chytryść i przebiegłość; Engeström poznał go na obiedzie u innego dyplomaty, który jasno wskazał, że prałat chciał go poznać; Szwed wysnuł, że to Stanisław August polecił Ghigiottiemu wybadać jego intencje; zaufanie króla prałat miał wykorzystywać do finansowania swojej rozrzutności; w czasie dalszego pobytu Engeström kontynuował znajomość z Ghigiottim, u którego bywał często w sobotnie popołudnia, spotykając u niego regularnie kilku Włochów - w tym nuncjusza Saluzzo i jego audytora, księdza Moscardiniego. Na ile trafny był ten portret?